

„Chci, aby po mně zůstaly věci, které za něco stojí“

S Františkem Kinským o jeho životním příběhu a osudech předků ve 20. století, o správě rodového majetku a vztahu k tradicím, o hledání rovnováhy mezi minulým a přítomným a též o rozlišování mezi tím, co je pomíjivé a co trvalé.

ZDENĚK HAZDRA

Empírový zámek v Kostelci nad Orlicí dnes patří mezi architektonické skvosty východních Čech. Avšak nebylo tomu tak vždy. Dokonce nechybělo mnoho, a zámek v důsledku čtyřicetileté „péče“ komunistického režimu už nestál. Když současný majitel, přesněji řečeno správce rodových statků, František Kinský přišel na svět, chýlil se rok 1947 k závěru. Ve společnosti byly stále živé vzpomínky na válku. I rodiče a prarodiče Františka Kinského měli ještě v čerstvé paměti, jak nacisté uvalili vnučenou správu na jejich majetky. Dokonce uvěznilu hlavu kostelecké větve Františka Kinského, po němž chlapec dostal jméno.

V onom zvláštním poválečném čase se množily útoky proti nejrůznějším skupinám obyvatelstva, často také proti šlechtě. Zanedlouho – zejména po převzetí moci Komunistickou stranou Československa – dostaly ostřejší podobu. Od slov a výhružek se přešlo k činům. Kinští, stejně jako další příslušníci někdejší aristokracie, kteří neodešli do exilu, ale zůstali ve své rodné zemi, museli coby „třídni nepřátelé“ čelit dalšímu pronásledování.

Narodil jste se pár měsíců po přijetí zákona zvaného Lex Schwarzenberg, na jehož základě stát bez náhrady vyvlastnil majetek hlubocké větve Schwarzenbergů. Jaký máte názor na tuto dodnes diskutovanou problematiku?

Když jsem o tom zákoně jednou mluvil s Karlem Schwarzenbergem, prohlásil: *Jak vůbec někoho může napadnout, že byl tento stát mezi lety 1945–1948 demokratický?* O té demokracii se zmínil s jadrností sobě vlastní. Protože jak je možné, že v demokratickém státě vznikne zákon, který je namířen proti jedné osobě, ani ne skupině, ale proti jedné osobě, což byl jeho strýc Adolf Schwarzenberg? Z rozhodnutí takzvaně demokratického parlamentu byl ožebračen. To samo o sobě nemá s demokracií jako takovou vůbec nic společného. Zmiňovaný zákon je podle mého názoru ostudný od začátku do konce.

Nicméně restituční zákony se na něj nevztahují, neboť Lex Schwarzenberg byl schválen ještě před únorem 1948.

Je s podivem, že nebyl zahrnut do restitucí. Ale jak všichni víme, v 90. letech měl restituční zákon velké množství odpůrců i v demokraticky zvoleném parlamentu. Jedním z nich byl tehdejší ministr financí Václav Klaus. Na původní podobu zákona by většina restituentů nepřistoupila. Nepočítalo se totiž s navrácením veškerého znárodněného majetku, ale s různými omezeními, například jen do výše asi padesáti hektarů lesa. Kdo by si mohl dovolit udržovat majetek za těchto podmínek?! To by bylo naprosto nereálné. Naštěstí k tomu nedošlo a majetky byly zpravidla vráceny v původním rozsahu. Zákon jako

takový se však rodil velmi obtížně. Nakonec tedy byla určena hranice, která je dána únorem 1948. Ale Lex Schwarzenberg se měl zrušit taky, nešlo o demokratický zákon, ale o loupež s laskavým svolením státu.

Lex Schwarzenberg do značné míry signalizoval časy, které přišly záhy po jeho přijetí a po vašem narození. Jak se nastolení komunistické diktatury promítlo do života vaší rodiny?

Tehdy jsme žili v Košeci na Slovensku, kde otec pracoval jako ředitel továrny na výrobu zinkové běloby. Poslala ho tam jeho matka, která byla v továrně největší akcionářkou. Když probíhalo znárodnění, stala se zvláštní věc. Zaměstnanci vstoupili do stávkové s požadavkem, že se nevrátí do práce, pokud Kinský nebude nadále ředitelem. Otec o tom později řekl: *V tu dobu jsem udělal největší chybu svého života a vrátil jsem se na místo ředitele. Již nikoliv soukromé či akciové společnosti, ale továrny, která byla ve správě státu.* Stejně ho však v roce 1949 zavřeli a ve vykonstruovaném procesu odsoudili. Nikoliv za politickou činnost, tu nevykonával, ale našli si hospodářské důvody. Jeho snažení bylo údajně v rozporu s představami státu. Jenom pro ilustraci: Když otec továrnu krátce po válce převzal, počet zaměstnanců byl kolem pětadvaceti. V roce 1949, kdy ho odsoudili jako člověka, který poškozuj národní hospodářství, pracovalo v továrně

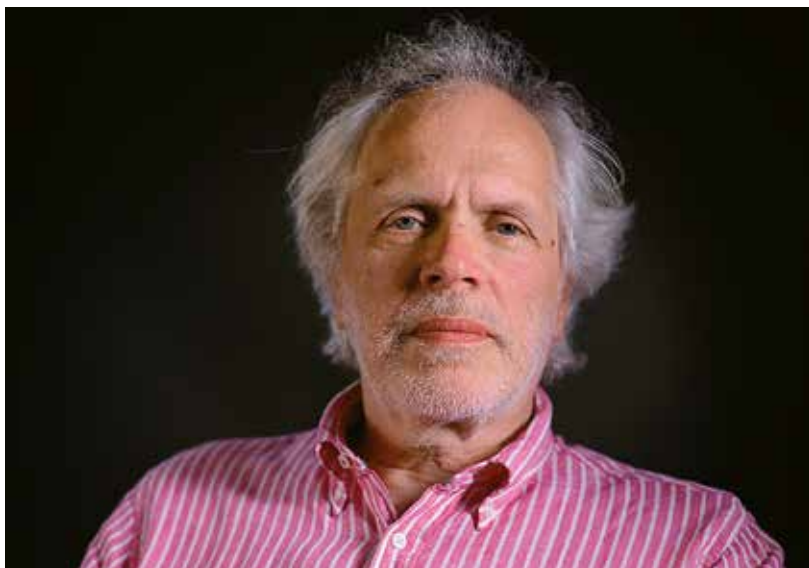

Foto: Paměť národa

asi 125 lidí. Z původně jedné pece pályly zinkovou bělobu čtyři pece. Šlo o výborný, prosperující podnik. Bylo samozřejmě nemožné, aby továrnu řídil sice občan Kinský, ale přesto přese všechno potomek poměrně významného českého šlechtického rodu. Původně ho odsoudili na tři roky. Odvolal se a trest mu byl o rok snížen. Soudce, který tak učinil, byl hned vysvěcen z taláru a skončil jako soudní zapisovatel, protože takovým lidem, jako byl můj otec, se tresty ne snižují ani neodpouštějí.

Co se dělo s vaší matkou a s vámi?

Když otce zavřeli, museli jsme se z Košece okamžitě vystěhovat a opustit okres. Matka s malým chlapcem – já jsem moc pomáhat nemohl – vše sbalila, naložila do „dobyčáku“ a opustili jsme Slovensko. Odjeli jsme do Kostelce nad Orlicí. Kam jít? I když už bylo vše znárodněno, mohl dědeček ještě bydlet asi ve třech místnostech na zámku. Tam někde se začínají objevovat mé první vzpomínky. Úplně přesně si pamatuji pokoj, kde jsme bydleli. A také si vybavuji cestu za otcem na Slovensko.

Kde byl otec vězněn?

První část trestu vykonával ve věznici v Ilavě. Tam si to moc pochvaloval,

protože Ilava byla klasická trestnice. Všichni jeho spoluvězni byli odsouzeni za kriminální činnost. Mezi nimi se otec docela ztratil. Pak ho ale poslali do Jáchymova, kde to bylo horší, poněvadž v Jáchymově byli hlavně odsouzení z politických důvodů. S nimi bachaři zacházeli tak, jak se slušelo a patřilo na řádné nepřátele lidu, státu a světa. Při vstupní prohlídce mu lékař řekl: *Josef, ty seš tak zdravej, že tady budeš do stovky, a ještě tě budou muset zabít sekerou.* Toho se otec držel celý život, strašně moc si přál dožít se stovky, ale bohužel v 98. roce svého věku zemřel.

Odhaduji, že s vězeňským prostředím jsou spojeny také vaše první vzpomínky na otce.

Je to tak, otce si poprvé vybavuji při návštěvě ve věznici v Ilavě. Pamatuji si, že se k ní šlo takovou alejí. Byl to bývalý klášter, jako mnoho dalších věznic. Musel být podzim, protože jsem měl plné kapsy kaštanů. Bachař nám při návštěvě milostivě povolil, že si je smíme kutálet přes stůl, který nás odděloval. Cesty tam byly vždy hrozně náročné, přes noc v přeplněném vlaku. Dodnes si pamatuji zvláštní pach vagonů a spících lidí. Nebylo to dlouho po válce, lidem nebylo do zpěvu. Dokonce ještě existoval líst-

Celým jménem **Maria František Jan Emanuel Sylvestr Alfons hrabě Kinský** se narodil 27. prosince 1947 v Hradci Králové jako prvorozený syn hraběte Josefa Kinského z Vchynic a Tetova (1913–2011) a hraběnky Bernadetty, rozené von Merfeldt (1922–2016). Vystudoval Střední průmyslovou školu stavební. Pracoval jako projektant, asistent produkce a režie v Československé televizi, až nakonec zakotvil na mnoho let v oblasti reklamy. Nejprve působil v reklamním podniku Merkur, po revoluci jako kreativní ředitel v českých pobočkách nadnárodních reklamních agentur Lintas a Ogilvy & Mather. V roce 2004 převzal po svém otci správu rodového majetku. Dokončil obnovu zámku v Kostelci nad Orlicí, z něhož se stalo přirozené kulturní centrum města. Od roku 2014 je také tamním starostou.

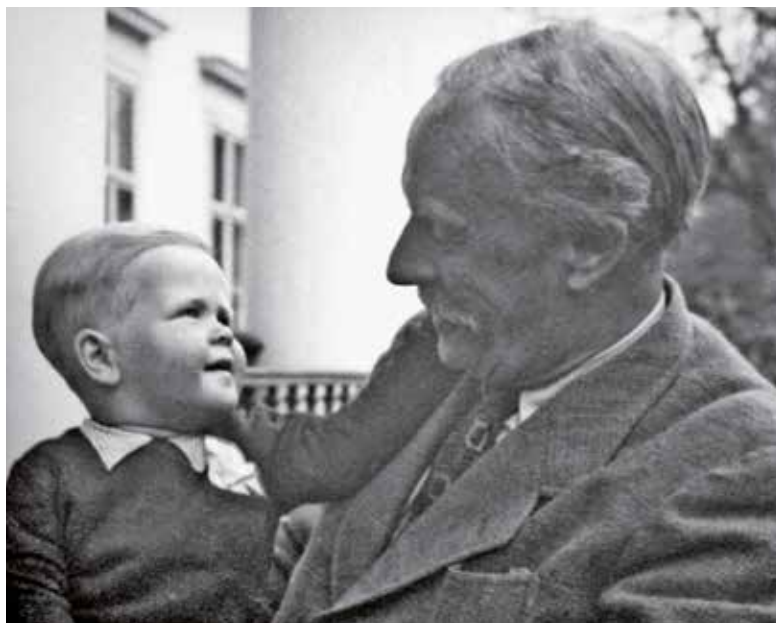
kový systém. Z tehdejší doby si uvědomuji jednu věc: že chudoba páchne. Vůbec se nechci nikoho dotknout, ale celková atmosféra nevoněla dobře. Zůstalo mi to v nose, a když o tom mluvím, tak to cítím.

Zámek v Kostelci jste nakonec museli společně s dědečkem definitivně opustit. Kde jste potom žili?

Díky slušným lidem se podařilo zachránit byt v Praze, který babička v roce 1938 koupila jako investici, aby mladí muži – můj otec a jeho bratři – měli kde bydlet, když během války v Praze pracovali. Nikdy se nepřišlo na to, že byl před naším příchodem z Kostelce skoro prázdný. Bývalá komorná mé babičky, které jsme říkali Fanyňka, v bytě žila a každé ráno vyházela peřiny z oken, aby to vypadalo, že byt je plně obsazen lidmi. A správce domu nikdy nikomu neprozradil, že není. Také jeden straník, který dlouhá léta dělal domovního důvěrníka a věřil komunistické ideologii, se projevil jako slušný člověk a nepodal žádnou informaci.

Avšak váš dědeček zůstal v Kostelci...

Pro prarodiče to muselo být strašně těžké, když je vyhodili ze zámku

František Kinský ve druhém roce svého života. Na snímcích je zachycen s dědečkem téhož jména na jaře 1949 v tzv. Novém zámku v Kostelci nad Orlicí.
Foto: archiv Františka Kinského

a jako náhradní ubytování dostali prostor, který nebyl k žití. Tehdy si dědeček vzpomněl na starý církevní zákon, který umožňuje, že pokud se patron kostela ocitne v bídě nikoliv vlastní vinou, je církev povinna se o něj postarat. Vydal se tedy na faru, kde mu řekli: *Máme tady dvě volné místnosti. Když si to vyjednáte s církevním tajemníkem, můžete se sem nastěhovat.* Ten proti tomu nic neměl, a tak dědeček žil až do konce svých dnů na faře. Když mu o mnoho let později přišli z národního výboru blahopřát, myslím, že k 90. narozeninám, zaslechli jsme, jak se někdo z delegace zeptal: *No a pane hrabě, co jste si vzal ze zámku?* A dědeček odpověděl zcela lakonicky: *Hovno. No nějaký oblečení jsem si vzal, protože nahýho by mě po Kostelci běhat nenechali.* To byl jeho postoj.

Dětství jste z větší části prožil v Praze padesátých let, což byla doba velice rozkolísaná a napjatá. Společenskou atmosféru silně poznamenaly politické procesy a různé formy perzekuce namířené proti takzvaným nepřátelům

lidově demokratického zřízení. Příběh vašeho rodu je toho dokladem. Co si z této rané etapy svého života dnes vybavíte?

Začátky komunismu, které na mnohé lidi krutě dopadly, jsem prožíval jako kluk. A když máte úžasné rodiče, jako jsem měl já, žádnou újmu nepocítujete. S bratrem nás ochránili od všeho zlého. Nikdy si nestěžovali a na nic nežehrali. V mém případě se to týká i dobrých učitelů v prvních třídách školy. Byly to staré učitelky, které na celý režim kašlaly. Naopak na nás uplatňovaly metody, které teď už ve škole možné nejsou. Podle mě je to škoda. Mám na mysli: zaprvé hanba, zadruhé neruš, zatřetí dej pracky před sebe, prásk rákoskou do dlaně. Dnes by za to učitele zavřeli. Všichni jsme to ale přežili a musím říct, že nikoho z nás to psychicky nepoznamenalo. K tomu patřilo hřiště a kopací balon, kulisy Starého Města, kde jsem vyrůstal, eldorádo na ulicích, kde nepřekázela auta. Bydleli jsme v Provoznické ulici a zažívali i takové zábavy, jako že jsme na Prvního máje nemohli z domu, protože hned dole na Můstku stála

tribuna s „milovanými“ představiteli státu. Celá lokalita byla hermeticky uzavřená, takže vás vždycky z domu nebo do domu vedl policajt. Rovněž si pamatuji, stoje u Dětského domu na Příkopech, jak na lafetě vezli Gottwalda a Zápotockého. Jsou to takové obrazy vystupující z mlhy.

Jak to bylo dál s vašim otcem?

Nejranějším dětstvím se mi otec jen míhá, skoro vůbec jsem ho neviděl. Starala se o mě hlavně matka. Jak se mezi mukly říkávalo, když ho „svobodili“, což znamená, že šel na svobodu, neměl jinou šanci než zůstat v Jáchymově. Stejně by jinou práci nedostal. Za daných okolností to uvítal, protože coby „normální“ civil vydělával, jak říkával, peníze jako ministerský předseda. V Jáchymově se dělalo na šichty. Pamatuji si ho jen z letmých návštěv o víkendu. Vzpomínám si na loučení na nádraží Střed, odkud odjížděl do Jáchymova, vidím ho, jak mává, a nevím, proč mám pocit, že odjížděl v montérkách a holínkách. Asi to není pravda, ale já ho tak vidím. Později přešel z Jáchymova na Příbram, kam jezdil autobusem, sice

Josef a Bernadetta Kinští, rodiče stávající hlavy kostelecké větve rodu Kinských

Foto: archiv Františka Kinského

Během svého dlouhého života byl František Kinský (1879–1975) svědkem četných společenských a politických změn. Nikdy však nesympatizoval ani s nacisty, ani s komunisty. Ti první uvalili na jeho statky vnuce nou správu a poslali ho do vězení. Ti druzí mu rovněž sebrali majetek a vystěhovali ho z rodného zámku. Útočiště našel na faře v Kostelci nad Orlicí (obrázek vpravo dole).

Foto: archiv Františka Kinského

v nekřesťanskou hodinu, někdy ve čtyři ráno, ale odřádal si šichtu a zase se mohl vrátit domů.

Vzhledem k vašemu rodovému původu jste neměl zrovna nejlepší předpoklady dosáhnout v socialistické společnosti proklamovaných světlých zítřků. Přesto se vám podařilo vystudovat alespoň střední školu.

Byl jsem první z „našinců“ či „našich lidí“, kdo se dostal na střední školu. Samozřejmě jsem měl úplně jiné představy než jít na stavební průmyslovku. Příšerně mě to nebavilo. Dostudoval jsem ji s vypětím všech sil a pod kuratelou otce. Pak už jsem jenom vymýšlel, kam utéct pryč od stavařiny. Pracoval jsem v televizi, ale posléze jsem byl odejit, protože najednou někomu došlo, že příjmení Kinský není

náhodná shoda jmen. Nepřipadalo v úvahu, abych nadále zůstal v hlavní redakci politicko-dokumentárního vysílání. Přitom jsem tam byl kvůli dokumentům, nikoliv kvůli první půlce názvu redakce. Vrátil jsem se tedy ke stavařině. V projekčním ústavu jsem si docela „užíval“, jak „skvěle“ umíme hospodařit a jak „skvělá“ věc je třeba Rada vzájemné hospodářské pomoci. Působil jsem v rámci přípra-

vy a organizace výroby na výstavbě reaktorové haly ve Škodovce v Plzni, kde se měly montovat „úžasné“ reaktory 440. Byl to ten typ, co vybuchl v Černobylu. První reaktor vyjel ze zvláštní haly, nikdo však do ní nesměl vstoupit, protože tam nebyly žádné stroje. Nevím, proč se stavěla nová hala, když reaktor byl vyroben jinde. Jenže vzápětí vyvstal problém, že měl podle plánu RVHP odjet někam do Rumunska nebo do Bulharska, jenže tam nestála žádná taková elektrárna. Do řízení výstavby se tenkrát zapojovala výpočetní technika. Pokud vám síťový graf ukazoval více než asi 36 procent činností na kritické cestě, znamenalo to, že jste bez rezerv. Když jsem odcházel z Kovoprojektu, pořád se hovořilo o tom, že stavba bude dokončena včas, ovšem nějakých 92 procent činností jsme měli na oné kritické cestě, a stejně jsme se tvářili, že je vše v pořádku. „Užíval“ jsem si neskonale radosti vidět socialistické hospodářství v celé nahotě. Bylo mi naprosto jasné, že je to malér jako vrata. Protože když se to všechno bude dělat tímto způsobem, celá ohromná bublina musí jednoho dne prasknout, což se stalo. Nakonec jsem se po několika letech dostal k reklamě, do podniku, který se jmenoval Merkur. Reklamou jsem dělal rád a bavila mě. A to až do roku 2004, kdy bylo otci přes devadesát. Tehdy konstatoval, že už pracoval dost a že je na čase, abych i já dělal něco pořádného, a povolal mě do Kostelce.

Vraťme se do šedesátých let minulého století. Co pro vás znamenala?

Na šedesátá léta mám nejkrásnější vzpomínky. Také atmosféra na střední škole byla už jiná. Mnoho věcí jsme vnímali s nadšením, užívali jsme si majálesu, pravidelně jsme navštěvovali Violu, Redutu, Semafor, Divadlo Na zábradlí. Byl jsem členem Klubu poezie. Začala vycházet beatnická poezie, mimořádnou událostí se stala Ginsbergova návštěva Československa. S kamarády jsme chodívali do Slavie a koukali ke stolu, kde sedával

pan Kolář, někdy přišel pan Werich a další významní lidé, a seděli jsme tam a mudrovali o světě a o tom, co a jak se děje, povíдали jsme si o knihách a nad rozevřenými *Literárními novinami*. V šedesátých letech byl cítit nový vítr. Hltali jsme nové filmy. To bylo médium, které mě úplně okouzlo. Nejprve přišla polská vlna, pak úžasná česká vlna, italská neorealisti. Byl to takový hrnec, ve kterém to vřelo.

Jenže pak přišel srpen 1968 a všechny naděje vkládané do obrodného procesu se vpádem vojsk Varšavské smlouvy rázem zhroutily. Všeobecné nadšení vystřídal pocit zmaru. Neuvěřoval jste o odchodu do exilu?

Postupně bylo jasné, že je všechno v háji. Ta doba vzbuzovala nesmírnou naději, zvláště v mladém člověku, kterému bylo jednadvacet. O to strašlivější zklamání nastalo. Byl jsem zrovna na vojně. Ačkoliv jsem měl před nástupem odevzdat pas, neudělal jsem to a po příjezdu sovětských tanků jsem si v uniformě došel do Bartolomějské, kde se na mě policaj podíval a řekl: *Vojáci nás také opouštějí?* Ač jsem měl uniformu, vrazil mi do pasu razítko s výjezdni doložkou do všech států světa, což se ty první dny na Bartolomějské rozdávalo. Bohužel jsem ten pas ztratil. Dlouho jsem si ho schovával... Proč jsme tedy neodešli? Kromě toho, že jsem byl na vojně, tak otci bylo v roce 1968 už pětapadesát let. Nechtěl někde nově začínat. Také ještě žil můj dědeček, kterého otec nehodlal opustit, cítil povinnost se o něj postarat. V následujících letech se situace proměňovala. Nejprve nesměl nikdo nikam, potom jen nejbližší příbuzní, což podle československého právního řádu byli sourozenci, rodiče a děti. Nikoho takového jsem venku neměl. Vyjel jsem až na pozvání své babičky, protože se mi podařilo přesvědčit úředníky, že nebyť mé babičky, není ani mé matky, takže ji lze považovat za mou přímou příbuznou. Když jsem odjel s manželkou, děti s námi nemohly, jindy odjela manželka s dětmi

(měla v Holandsku provdanou sestru) a já zůstal tady. Nikdy jsme se ale nerozhodli republiku trvale opustit. Vždy jsem tvrdil, že jsem tady doma, ať odejdou oni. Útěkem bych rovněž zničil příležitost otci, který každý podzim na jeden až dva měsíce mohl navštívit příbuzné v zahraničí a žít tak, jak by býval byl žil, kdyby nebylo bývalo toho, co se tady stalo. Vím, že kdybych v sedmdesátých letech odešel, režim by se otci pomstil tím, že by ho přestal pouštět ven. Na to jsem neměl svědomí.

O představitele šlechtických rodů, kteří se rozhodli zůstat a nadále žili v komunistickém Československu, jevila zájem Státní bezpečnost. Nepokusila se vás například získat ke spolupráci?

Párkrát se mě vyptávali, jestli bych jim nechtěl něco sdělit. Použil jsem stejnou výmluvu, kterou jsem znal od svého vzdáleného příbuzného, Huga Mensdorffa-Pouillyho, totiž že jsem kvartální pijan. Tvrdil jsem jim, že za sebe neručím a nevím, co v danou chvíli řeknu. Myslím, že jsem pro ně nebyl až tak zajímavý, měli jiné a lepší. Vůči režimu jsem sice nebyl loajální, ale ani jsem nebyl dostatečně statečný. Třeba Chartu jsem nepodepsal, byť jsem to mohl udělat. Měl jsem hodně kamarádů, kteří ji podepsali. Vzpomínám, jak jsem před Laternou magikou potkal Přemka Janýra. Úplně hořel: *Teď se všechno změní, Helsinky a tak*. Pohlížel jsem na to skepticky, asi proto, že jsem měl určitou zkušenost z domova. Odpověděl jsem mu: *Nic se nezmění, pojďme na pivo*. A pak jsem najednou viděl, jak se na ně režim sesypal a mnohé z nich odsud donutil odejít. Prostě jsem nebyl hrdina.

Za odvážný čin lze bez jakýchkoliv pochybností označit prohlášení české šlechty z konce třicátých let minulého století. Nejprve se v září 1938 dostavila na Pražský hrad k prezidentu Benešovi skupina dvanácti aristokratů, aby dala najevo odhodlání bránit

územní celistvost státu ohroženého nacistickým Německem. V roli mluvčího delegace vystupoval váš dědeček. Jeho podpis a také jména dalších Kinských nalezneme o rok později i pod národnostní deklarací české šlechty, když se – už za nacistické okupace a na prahu druhé světové války – více než osmdesát nositelů urozených jmen přihlásilo k českému národu. Mnozí z nich kvůli tomu čelili různým formám nacistické perzekuce. Proč se váš dědeček rozhodl takto jednat?

Dědeček na věc hleděl jinak, ne jako na Československou republiku, ale pro něj šlo o České království, které má tisíc let neměnné hranice. Proč by s nimi měl najednou někdo manipulovat v něčí prospěch či nepospěch? S režimem v Německu bytostně nesoehlasil. Měl ohromný rozhled. Celý problém podle něho začal prohranou bitvou u Hradce Králové a sjednocením a vznikem velkého Německa, což pokládal za první malér. Dále zmiňoval Versailleský mír, který byl z hlediska Němců nespravedlivý, z hlediska všech ostatních zase málo tvrdý. Nicméně podle dědečka bylo jednoznačné, že je politicky zneužitelný a že je možné postavit na něm odplatu a agresivní politiku. Neměl rád Beneše, přesto k němu s tou deklarací šel. O Benešovi říkal, že je to malý člověk, ale nemyslel tím malý vzrůstem. Já si takový soud nikdy nemohu dovolit, protože historii člověk možná daleko lépe pozná, pokud ji žije, než když ji čte. Když ji čte, stejně se v tom vždy odrazí jakýsi subjektivní názor autora, přestože se jedná třeba o velmi objektivního historika, který to ale prostě vnímá jinak. Zatímco dědeček tu dobu žil.

O dopadech komunistického režimu na vašeho dědečka jsme již hovořili. Jaké důsledky pro něho měla nacistická okupace?

Němci se mu za jeho postoje odměnili „přátelsky“. Na dědečkův majetek uvalili vnucenou správu. Hledaly se i další způsoby, jak se mu pomstít. Odsoudili ho za poslech Londýna

a skončil ve vězení v polském Gollnowě. Odtud byl přes různé příbuzné vyreklamován, takže se vrátil domů dřív, zejména však proto, že málem zemřel na těžký zápal plic. Vlastně ho pustili s tím, ať umře doma. Jenže dědeček měl tuhý kořen a umírat se mu nechtělo.

S dědečkem jste měli blízký vztah. Jak byste ho charakterizoval? Jaký to byl člověk?

Především byl loajální a věrný poddaný svého císaře. Za první světové války sloužil jako důstojník na italské a balkánské frontě. Po jejím skončení se stal občanem Československa a přihlásil se do československé armády. Byl přijat, ale záhy ho demobilizovali, protože se vraceli legionáři, kteří převzali vedení armády. Vyprávěl mi o změnách, které prožíval během oněch let strávených na válečných polích: *Do války jsme jeli v modrých kabátech a červených kalhotách, nechali jsme si brousit šavle jako dragouni, a než válka skončila, byli jsme v šedých uniformách jako myši a zakopaní až po uši v hlíně.* Vždy se cítil být Čechem a srostlý s touto zemí, a nejvíce s místem, kde měl základnu pro svůj život, což je Kostelec nad Orlicí. Dědeček byl hluboce věřící křesťan, nikdy si nezoufal, že už není, co bylo. Držel se jednoho jednoduchého hesla: Co Bůh dal, Bůh vzal. O věcech mezi nebem a zemí není důvod příliš přemýšlet. Strávili jsme spolu mnohé a mnohé hodiny, kdy jsme rozprávěli o všem možném. Vysvětloval jsem mu princip rakety, který úplně nechápal. Říkal jsem mu: *Vždyť je to úplně stejné, jako když vystřelíš z kanónu.* Uvědomte si, jaké obrovské společenské změny zažil. Narodil se v roce 1879. Pamatoval dobu, kdy se lidé běžně přepravovali kočáry, a dožil se časů, kdy se člověk procházel po Měsíci. Hodně četl a zásadně poslouchal vídeňské zprávy. Když byl svět rozdělen železnou oponou a u nás vládli komunisté, nikdy jsem v rodině nezažil – jako u mnohých jiných příbuzných a známých – takové to nadějně volání: *Do Vánoc se to otočí! V Americe byl zvolen*

prezidentem Eisenhower, ten jim ukáže. Dědeček s otcem se tomu vždy smáli: *Neukáže jim vůbec nic. Nedoufejte, svět je v tuhle chvíli rozdělen a Eisenhower se na tom s těmi druhými dohodl. Nějaký čas to potrvá.*

Dědeček se pádu komunistického režimu nedožil, zatímco vy s otcem ano. Jak jste prožívali listopad 1989?

Otec byl v roce 1989 už starý muž. Na listopadové dění se díval s úsměvným nadhledem. Držel tomu samozřejmě velmi palce, nicméně vždy byl optimistický skeptik či skeptický optimista. Viděl věci ze dvou stran. Věřil, ale zároveň říkal: *uvidíme.* V té době nás často navštěvoval Karel Schwarzenberg. Myslím, že si své nejrůznější názory třbil a diskutoval právě s mým otcem, který byl velmi dobrý analytik. Co se týče mě, poprvé jsem byl rád, že jsem odtud neodešel, že jsem potom nemohl přijet zvenku a vyprávět, jak jsem to měl těžké nebo naopak lehké. Nemusel jsem vyprávět vůbec nic. Konečně se mi splnilo přání: Proč bych odcházela já, ať odejdou oni. Z toho jsem měl nesmírně radostný pocit.

Od sametové revoluce uběhlo už téměř třicet let. Kam jsme od té doby došli?

Od velkých nadějí k obrovské deziluzi. Věřím ale, že společnost opět dospěje k optimistickému realismu. Stalo se to, s čím nikdo nepočítal a ani počítat nemohl. Občanské fórum vyhrálo první svobodné volby s náskokem, o kterém se nikomu ani nesnilo. Jenže první, co se začalo rozpadat, bylo právě „všespásné“ Občanské fórum prosazující otevřenou a apolitickou občanskou společnost. Ukázalo se však, že tento systém nefunguje, a začalo se stranit. Objevovali jsme objevené a vymýšleli jsme si vlastní zákony umožňující neuvěřitelné lumpárny. Naplno z nás vyhrázlo – teď mluvím o společnosti jako takové, nikoliv o všech, proboha jen žádné paušalizování –, co jsme nasáli během oněch čtyřiceti let předtím: lhát se vyplácí a kdo nekrade,

„Chci, aby po mně zůstaly věci, které za něco stojí“

Zámek v Kostelci nad Orlicí byl vybudován v letech 1829–1833. Podle plánů vídeňského architekta Jindřicha Kocha ho v empírovém stylu nechal postavit hrabě Josef Kinský. Po roce 1948 přešel zámek do majetku státu a byl zde umístěn Výzkumný ústav pro chov prasat. Roku 1980 objekt převzalo Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Pardubicích. V roce 1992 získala zámek rodina Kinských zpět do svého vlastnictví. Od té doby prošel jeho exteriér i interiér velmi náročnou rekonstrukcí. Dochovaný mobiliář spolu s dalšími předměty z původního majetku rodiny je postupně restaurován. Na konci dubna 2012 byla otevřena expozice Život v biedermeieru, umístěná v reprezentačních místnostech prvního patra zámku. Zámek tak byl poprvé ve své historii zpřístupněn veřejnosti. Součástí prohlídkové trasy je Zrcadlový sál, který slouží díky své skvělé akustice koncertům různých hudebních žánrů a také jako místo pro svatební obřady. Ve druhém patře se nachází Galerie Kinský a v přízemí muzejní expozice historie města Kostelec nad Orlicí. Zdroj: <http://www.zamekkoostelecno.cz/cz/zamek/o-zamku>

Dnes se na zámku v Kostelci nad Orlicí pořádají nejrůznější kulturní akce. Pozvání Františka Kinského přijali například režisér Radovan Lipus a známý architekt David Vávra.

Foto: archiv Františka Kinského

okrádá svoji rodinu. Zákony dokonce umožňovaly omlouvat podvody tvrzením, že se nezdařil podnikatelský záměr. Mnozí nešli do vězení ani za to, že nevrátili půjčené peníze, které dopředu promyšleně ukradli. Vznikly banky, které vymyslela parta fišknutálů jenom proto, aby lidem sebrali úspory. Nic se jim nestalo... Prostě všichni tenkrát čekali zázrak, že se mávnutím kouzelného proutku změni mravnost národa, který byl čtyřicet let prapodivně řízen či neřízen. Problém je, že z velké části přestala existovat poctivost středního stavu. Dostavila se tedy deziluze prohloubená i nastalou politickou situací. Přesto přese všechno jsem přesvědčen, že když se snažíte a děláte, co můžete, a děláte to poctivě, odměna přijde a je příjemná. Například jdete parkem a zastavují vás lidé se slovy: *Tady je krásně, to jste udělali báječně.* To je pro mě odměna z nejvyšších. Pak říkám: nemarnil jsem.

Jaká zkušenost či poznání pro vás plyne z toho, o čem spolu hovoříme?

Šlechtictví je už mrtvé, dávno neexistuje. A tradice? Jaké jsou? Mnohé již odezněly a jsou neobnovitelné. Pro mě osobně je podstatné, v jakém duchu jsem se snažil vychovat své děti: chovejte se tak, abyste se nemusely za svůj život stydět. K tomu patří, že normální je nekrást. Víte, existují lidé, o kterých se hrozně málo mluví, přitom by se o nich mělo mluvit daleko víc, neboť dosáhli nesmírných úspěchů poctivou cestou. Avšak často se o nich mlčí, nikoho nezajímají. Mám někdy pocit, že jsme prapodivná společnost bez příkladů. Dobrý příklad je nuda. Dokud se tohle nezmění, nehne se z místa.

V souvislosti se šlechtou se leckdy diskutuje o jejím vztahu k hospodaření a ke správě majetku. Jak to bylo u Kinských?

Historicky byli Kinskí schopnými hospodáři a dobře spravovali svá panství. V rodině jsem nikdy neslyšel, že by některý z Kinských zkrachoval nebo že by o svůj majetek přišel v důsledku

špatného hospodaření. Naopak majetek se neustále rozšiřoval, někdy sňatkem, ale většinou koupí panství, což je samo o sobě znakem dobrého hospodaření. Všichni se cítíme být správci svěřeného majetku, nikoliv jeho vlastníky. Velmi intenzivně jsem to cítil u svého otce. Tím, jak hospodařil, připravil půdu pro mě, abych navázal a mohl rekonstrukci zdejšího zámku dokončit a postupně opravovat i ostatní objekty. Rovněž se cítím být pouze hospodářem, což znamená jenom správcem až do doby, kdy to jednou předám svému synovi, ať se stará dál.

Jak náročná byla obnova zámku po roce 1989? Co všechno obnášelo vrátit se k restituovanému majetku a dovést ho do nynější podoby?

Otec se do toho celého vrhl s obdivuhodnou energií, přestože mu bylo okolo osmdesáti. Jeden z důležitých finančních zdrojů přinesla koupě a následný rozkvět cihelny v Kostelci. Já jsem do věci vstupoval postupně a s otcem průběžně spolupracoval. Byl jsem totiž vytížen svým zaměstnáním v Praze.

Váš otec musel jistě řešit vnitřní dilema, co udělá se zámkem, který byl na začátku devadesátých let ve velice špatném stavu...

Když prvně vstoupil do rodného domu a viděl, v jakém je stavu – byl důchodce a bez větších prostředků –, jeho prvotní reakce byla nechat zámek spadnout. Neviděl perspektivu, že by ho mohl opravit z toho, co se dá nahospodařit. Někteří z restituentů měli úlohu o něco snazší, pokud jim byly vráceny zámky, o které stát aspoň nějak pečoval. Avšak zámek v Kostelci mezi ně opravdu nepatřil. Když sem otec přijel, dokonce neměl ani kde bydlet. V prvních měsících přespával v hotelu v Hradci Králové a do Kostelce pravidelně dojížděl. Později mu sousedka Diana Sternbergová dala k dispozici jednu místnost v zámku v Častolovicích. Vše se rozjíždělo postupně. Díky prosperující cihelně přicházel zisk, čemuž předcházely

zásadní změny ve struktuře výroby. Proběhla modernizace nabízených produktů, aby byly uplatnitelné na trhu. Takto vznikl vlastní cihelní blok, jmenoval se Kintherm. Šlo o nesmírně kvalitní produkt, který na trhu uspěl. Část zisku se vracela zpět do cihelny, část se investovala do obnovy zámku. Nakonec tedy zvíťazilo otcovo přesvědčení, které mu nedovolovalo nechat spadnout dům, kde se narodil a kde se narodili jeho předkové.

Čím žije zámek dnes?

V prvním patře je klasická zámecká expozice, ve druhém máme galerii, protože se mi zdálo, že procházet dvě patra nábytku je nudné. Galerie již mezitím získala poměrně dobrou pověst. Každý rok pořádáme minimálně tři výstavy. Některé byly velmi úspěšné. K takovým patřila výstava k 50. výročí spolku, který se jmenuje Paleta vlasti. Členy mohou být pouze absolventi Akademie múzických umění. Vystavovali zde přední výtvarníci. Největším tahákem byl Theodor Pištěk, dále Bedřich Dlouhý, Hugo Demartini či Karel Nepřas. Nesmírně úspěšnou výstavu představuje *Třináct nepokojů kosteleckého zámku.* Jde o skupinu výtvarníků soustředěných okolo projektů bratří Formanů. V Zrcadlovém sále, v němž je možné usadit sto lidí, pořádáme koncerty vážné hudby nebo šansonů. V zámeckém parku se pro změnu konají rockové a popové koncerty. Například se zde odehrál jeden z posledních koncertů Radima Hladíka. Vystupovali tady Michal Prokop, Ivan Hlas, Lenka Filipová, čili generace těch, kteří jsou věčně mladí, zrovna tak jako já...

Jak jste se v Kostelci etabloval? Předtím jste zastával velmi dobře placená místa v reklamní agentuře. Nelitujete svého rozhodnutí opustit business a vydat se na tak nejistou cestu, jakou je obnova a správa zámku?

Do Kostelce jsem přišel jako syn. Měl jsem tady svou práci s cílem vytvořit jakési kulturní centrum, o což se nadále snažím. Myslím, že lidé to

Foto: archiv Františka Kinského

vnímají pozitivně. Vidí, že zde stojí krásný a opravený zámek. Nemalé prostředky vkládáme také do revitalizace parku. Jelikož mi nebylo lhostejné, co se v Kostelci děje, vstoupil jsem do komunální politiky a stal se členem zastupitelstva. Při posledních volbách nastala konstelace, že jsem byl zvolen starostou. Dostal jsem největší počet preferenčních hlasů z celého města. A teď coby starosta dostávám pochopitelně od opozice na frak. Lidé možná očekávali, že Kostelec přebudují jako zámek, ale zapomněli, že zámek se budoval dvacet let, zatímco volen jste na období pouze čtyř let.

Co pro vás znamená být v Kostelci starostou? Vzpomenete si třeba na dědečka a otce, co by tomu asi řekli?

Otec by mi možná řekl, že jsem blázen, že na zámku mám práce dost a že bych se měl věnovat jeho správě. Naštěstí tady mám skvělý tým lidí, kterým mohu věřit a kteří jedou dál, aniž by mě ke všemu nutně potřebovali. Samozřejmě, rozhodování z hle-

diska města jsou daleko složitější než na zámku, kde rozhodnu sám. Rozhodnutí ve městě je výsledkem kolektivní domluvy, je složitější, vše trvá samozřejmě trochu déle, než by si člověk představoval. Za dva roky, co jsem starostou, jsem ten systém už pochopil. Věřím, že během roku 2017 se nám podaří udělat viditelný kus práce a připravit dostatek projektů pro budoucí zastupitelstva a starosty.

Čeho byste v životě ještě rád dosáhl?

Když jsem působil v reklamě, dostal jsem se v jeden okamžik do situace, kdy jsem moc nevěděl jak dál. Najednou jsem měl pocit absolutně marné práce. Uvědomil jsem si, že vynakládám neuvěřitelnou energii na tvorbu něčeho, co rázem přestane kohokoliv zajímat, a zase přijde nový úkol. Ty úkoly se neustále opakovaly. Běháte jak veverka v kolečku, a když se otočíte, zjistíte, že za vámi vlastně nic není. Není za vámi napsaná kniha, není za vámi nějaká stavba, prostě nic... Začalo mě to dost frustrovat. V pravý okamžik přišlo otcovo roz-

hodnutí předat mi správu rodového majetku. Nikdy předtím se mi nestalo, že bych šel po ulici a zastavovali mě lidé a chválili, jakou pěknou reklamu jsem udělal. Oproti tomu v Kostelci potkávám návštěvníky zámku, které jsem v životě neviděl, a setkávám se s jejich nadšenými reakcemi, jak se jim tu líbí a jak mi drží palce. Takže můj cíl je, aby to tady bylo ještě krásnější. Proto zde dál pracuji, proto mám před sebou ještě některé úkoly, které jsem si vytyčil, protože jsem mladík. Letos mi bude sedmdesát let. S ohledem na generační dlouhověkost mého otce a dědečka očekávám, že bych tu ještě chvíli měl být. Chci, aby po mně zůstaly věci, za nimiž se otočím a uvidím, že za něco stojí, že jsou solidní, a ještě ke všemu potěší oko. To je pro mě největší odměna za veškerou vynaloženou energii a za finanční prostředky, které do toho člověk dává. Žádná jiná ani neexistuje. Vráťím se ke slozům svého otce, že opravovat zámek je ekonomická sebevražda. Jedinou korunu, kterou jste do toho vrazili, už nikdy nespátříte. Ale je v tom domě. pd